

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/V/KSO/2010/273

BETREFT: bijdrage elektronische betaalsleutel en elektronisch leerplatform

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangstdatum: 2 juni 2010

1.2 Vraagsteller:

[een onderwijskoepel]

1.3 CZB

De brief van 20 mei 2010 met de vraag wordt verstuurd op 1 juni en door het secretariaat van de Commissie ontvangen op 2 juni.

Per e-mail van 8 juni wordt de vraagsteller uitgenodigd voor de zitting van 21 juni 2010. Deze antwoordt op 10 juni dat zij niet op de zitting aanwezig zal zijn.

2. INHOUD van de VRAAG

1. Bijdrage voor een elektronische betaalsleutel

Een school overweegt haar leerlingen een elektronische betaalsleutel te koop aan te bieden. Tot nu toe vroeg de school enkel een waarborg die werd terugbetaald als de leerling de sleutel in goede staat en dus onbeschadigd teruggaf.

Volgens advies CZB/V/KBO/2004/72 van de Commissie is het vragen van een waarborg toegelaten. Het werken met een waarborg zorgt echter voor een bijkomende administratieve last voor de school. Bovendien blijkt dat niet alle leerlingen even zorgzaam met hun betaalsleutel omgaan waardoor er beschadigingen optreden met alle discussies van dien. Om deze reden opteert de school voor het laten aankopen. Het gaat om een eenmalig bedrag van 5 euro. De leerlingen kunnen de betaalsleutel gedurende hun volledige studieloopbaan binnen de school gebruiken en moeten de sleutel op het einde van de studieloopbaan niet inleveren.

Met de betaalsleutel kunnen de leerlingen betalen voor drank, maaltijden, persoonlijke kopieën, toegang tot de bromfietsstalling en dergelijke meer. Deze sleutel is het enige betalingsmiddel. De leerlingen zijn niet verplicht om hem aan te kopen maar dan kunnen zij uiteraard van voornoemde diensten en goederen geen gebruik maken.

De vraagsteller vraagt of het vragen van een bijdrage voor de aankoop van deze sleutel conform de regelgeving is.

2. Bijdrage voor een elektronisch leerplatform

Een school overweegt een bijdrage te vragen voor een elektronisch leerplatform, meer bepaald voor het account dat de leerling heeft. De kostprijs van een dergelijke account per leerling bedraagt 3,5 euro op jaarbasis.

Op het elektronisch leerplatform kunnen er mededelingen en documenten worden geplaatst en is er ruimte om informatie uit te wisselen tussen leerlingen en leerkrachten. Via het platform kunnen leerlingen ook taken indienen.

De evaluatie van en de rapportering over de leerlingen gebeurt via een ander softwaresysteem dat volledig los staat van het elektronisch leerplatform. Daarvoor wordt er uiteraard geen bijdrage aangerekend.

De vraagsteller vraagt of men hier, naar analogie met eerdere uitspraken van de Commissie (zie advies in CZB/V/KSO/2007/161 (over bijdrage voor het updaten van software) en in CZB/V/KSO/2003/14 (over bijdrage voor informaticalicenties) kan oordelen dat het vragen van een bijdrage voor het gebruik van dit leerplatform mogelijk is, gezien het gaat om een specifieke informaticatoepassing voor leerlingen waarvan het gebruik geïndividualiseerd verloopt (één account per leerling).

3. ZITTING VAN DE COMMISSIE

3.1 Datum en uur: 21 juni 2010 om 13.30 uur.

3.2 Kamer:

Kamer bevoegd voor het secundair onderwijs, de centra voor leerlingenbegeleiding, het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs.

3.3 Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel V. 22 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28.11.2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur, zoals gewijzigd, als volgt geldig samengesteld:

De heer Raf Verstegen, voorzitter;

Walter Cools, Hilde Timmermans, Etienne Becuwe en Jean Dujardin, leden.

3.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

/

3.5 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging eenparig de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

4. ADVIES VAN DE COMMISSIE

4.1 Regelgeving

** Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten van 19 december 1966.*

Artikel 13 bepaalt dat de Lid-Staten zich engageren om het middelbaar onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs, voor ieder beschikbaar en algemeen toegankelijk te maken.

** Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989.*

Artikel 28 bepaalt dat de Lid-Staten het recht erkennen van het kind op onderwijs en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, ervoor te zorgen de ontwikkeling van het secundair onderwijs aan te moedigen, voor ieder kind beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk.

** Grondwet.*

Artikel 24, § 3, eerste lid: “De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht”.

** Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek van 13 juli 2001.*

Art. V.13: In het door de Gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd voltijds secundair onderwijs en deeltijds beroepssecundair onderwijs kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd.

Na overleg binnen de participatieraad of de schoolraad bepalen de inrichtende machten de lijst van bijdragen die aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend. Deze regeling wordt door middel van het school- of centrumreglement aan de ouders of aan de personen die de minderjarige leerling in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, dan wel aan de meerderjarige leerling meegedeeld.

** Decreet van 2 april 2004 betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad.*

Art. 17. De schoolraad heeft ten behoeve van al het personeel, leerlingen en ouders een communicatie- en informatieplicht over de wijze waarop hij zijn bevoegdheden uitoefent.

Art. 21. De inrichtende macht overlegt met de schoolraad over:

1° het opstellen of wijzigen van

a) het schoolreglement;

b) de lijst van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, evenals de regeling inzake de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend, voor zover deze regelingen niet zijn opgenomen in het schoolreglement;

.....

** Wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving.*
Artikel 25

De kosten van het onderricht, verstrekt in de inrichtingen of afdelingen voor onderwijs, tot stand gebracht door openbare en private personen, vallen ten laste van de inrichtende machten.

Aan de inrichtingen en afdelingen van inrichtingen voor bewaarschool-, lager, middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs, die bedoeld worden in artikel 24 en die aan de bij de wet en verordening gestelde voorwaarden voldoen, verleent de Staat evenwel

a) Weddentoelagen;

b) Werkingstoelagen.

** Omzendbrief SO 78 van 27 november 2001 betreffende zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs.*

4.2 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is rekening houdende met de aangebrachte feiten en de geldende regelgeving.

4.3 Advies

4.3.1 Algemeen

De grondwet waarborgt de kosteloze toegang tot het leerplichtonderwijs. Uit de grondwet en de regelgeving secundair onderwijs volgt dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde secundair onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Dit wordt bevestigd door het Arbitragehof in zijn arrest nr. 28/92 van 2 april 1992. De regel van de kosteloze toegang tot het onderwijs impliceert dat de basiskosten voor het verstrekken van onderwijs ten laste vallen van de publieke of private personen die het initiatief nemen om onderwijs aan te bieden. Zij kunnen daarvoor wel door de gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd worden (cf. art. 25 Schoolpactwet 29 mei 1959).

De regel van de kosteloze toegang houdt geen recht op volledige kosteloosheid van het secundair onderwijs in. In genoemd arrest blijkt dat in de huidige stand van de regelgeving op het niveau van het secundair onderwijs de scholen van de ouders en de meerderjarige leerlingen wel een bijdrage kunnen vragen voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten en vormen van dienstverlening, zonder dat deze de kosten van geleverde goederen of prestaties mag overschrijden. Deze kosten moeten kunnen worden verantwoord, onder meer vanuit de eigenheid van de doelgroepen in het secundair onderwijs.

De gevraagde bijdragen moeten het kenmerk behouden van een kostprijs. Dat veronderstelt enerzijds dat het gaat om door de school effectief gemaakte kosten en anderzijds dat het goederen of diensten betreft die de betrokken leerling effectief heeft ontvangen.

De regelgeving waarborgt het recht van inspraak bij het beoordelen van de noodzaak of het verantwoorde karakter van bepaalde kosten en het vaststellen van de hoogte daarvan. Er moet een lijst worden opgesteld van de bijdragen die van de ouders kunnen worden gevraagd. Deze lijst moet voor overleg aan de schoolraad worden voorgelegd en via het schoolreglement aan de ouders worden meegedeeld. De regeling moet ook de mogelijkheid tot het toestaan van afwijkingen vermelden. Onder afwijkingen worden specifieke maatregelen of tegemoetkomingen verstaan voor financieel minder goedgezinnen. Deze regeling moet voor overleg aan de schoolraad worden voorgelegd en via het schoolreglement aan de ouders worden meegedeeld.

4.3.2 Bijdrage voor een elektronische betaalsleutel

Voor niet verplichte dienstverlening kan de school in principe een bijdrage vragen. Zij kan met het oog op een efficiënte organisatie van de dienstverlening het gebruik van een betaalsleutel invoeren. Als de sleutel eigendom blijft van de school kan voor het gebruik daarvan een waarborgsom worden gevraagd (CZB/V/KBO/2004/72). Naar het oordeel van de commissie kan ook de verkoop van een betaalsleutel onderdeel zijn van de organisatie van de

niet verplichte dienstverlening voor zover voldaan wordt aan de algemene voorwaarden: gebruik voor facultatieve dienstverlening, vergoeding niet boven kostprijs, met in de schoolraad overlegde en in het schoolreglement aangekondigde bijdragen. Een eenmalig bedrag van 5 euro voor een betaalsleutel die de leerlingen gedurende hun volledige studieloopbaan kunnen gebruiken lijkt voor de commissie niet onredelijk.

4.3.3 Bijdrage voor een elektronisch leerplatform

Het elektronisch leerplatform wordt door de vraagsteller omschreven als een instrument waarop mededelingen en documenten kunnen geplaatst worden, waarop ruimte is om informatie tussen leerlingen en leerkrachten uit te wisselen en via hetwelk leerlingen ook taken kunnen indienen. Als zodanig is het een communicatiesysteem dat zowel school/leerkrachten en ouders/leerlingen tot voordeel strekt.

De hier vermelde communicatie behoort wezenlijk tot de organisatie van onderwijs en vormt een onderdeel van de openbare dienstverlening van elke door de overheid gefinancierde of gesubsidieerde onderwijsinstelling. De daarvoor te maken kosten zijn te beschouwen als basisuitgaven waarvoor de instellingen zelf moeten instaan en waarin de overheid tussenkomt door een werkingsbudget toe te kennen. Dat de communicatie voortaan deels georganiseerd wordt via elektronische weg kan naar het oordeel van de commissie geen argument zijn om daarvoor aparte bijdragen te gaan aanrekenen.

Uit de beschrijving van de functies van het leerplatform leidt de commissie af dat het leerplatform voor alle leerlingen zal moeten openstaan en onmogelijk kan worden voorbehouden aan leerlingen die daarvoor kiezen en vrijwillig een bijdrage betalen. In het secundair onderwijs kan de kostprijs van verplicht gestelde leermiddelen wel worden aangerekend aan de leerlingen op voorwaarde dat het om individualiseerbare leermiddelen en kosten gaat. De commissie heeft reeds eerder geadviseerd dat software die voor de algemene werking van de school bedoeld is niet aan individuele leerlingen kan worden aangerekend. Voor bijzondere programma's bijvoorbeeld in een opleiding informatica zou dit wel kunnen. (CZB/V/KSO/2003/14; CZB/V/KSO/2007/161). De vraagsteller beroept zich ondermeer op deze adviezen en vraagt of het mogelijk is om hier een bijdrage te vragen voor het gebruik van dit leerplatform nu het om een specifieke informaticatoepassing voor leerlingen gaat waarvan het gebruik geïndividualiseerd verloopt (één account per leerling). Naar het oordeel van de commissie volstaat het feit dat elke leerling over een individuele account moet beschikken om toegang te krijgen tot het leerplatform nog niet om dit leerplatform als een individualiseerbaar leerinstrument te beschouwen waarvan de kostprijs in het secundair onderwijs aan de leerlingen kan worden aangerekend. De individuele account is naar het oordeel van de commissie niet meer dan een controle op de toegang tot een gemeenschappelijk communicatiesysteem.

4.3.4 De Commissie komt tot volgend advies:

De Commissie is van oordeel dat de verkoop van een betaalsleutel waarmee leerlingen gebruik kunnen maken van facultatief aangeboden diensten en tegen een bedrag dat de kostprijs van de sleutel niet overschrijdt, niet in strijd is met de regelgeving betreffende de kosteloze toegang tot het secundair onderwijs.

De uitbouw van elk onderwijs veronderstelt het organiseren van voortdurende communicatiestromen. Het feit dat de elektronische infrastructuur waarop vandaag een beroep gedaan wordt om deze communicatiestromen te organiseren, niet toegankelijk is zonder een

individuele machtiging maakt van deze infrastructuur nog geen geïndividualiseerd leermiddel waarvan de kostprijs geheel of gedeeltelijk aan de leerlingen kan worden aangerekend. Het aanbod van een elektronisch leerplatform zoals beschreven door de vraagsteller vormt een onderdeel van de openbare dienstverlening van elke door de overheid gefinancierde of gesubsidieerde onderwijsinstelling. De daarvoor te maken kosten behoren tot de basisuitgaven waarvoor de instellingen zelf moeten instaan.

Brussel, 21 juni 2010

Marleen Broucke
Secretaris

Raf Verstegen
Voorzitter